

ŠTO ĆE DOGMA ONIMA KOJI NE PITAJU?

Uvodnik u dogmatski blok

SPECTRUM
časopis
studentata
KBF-a

DOGMATSKI BLOK

Ne volim riječ *blok*. Ne volim ni današnji prizvuk riječi *dogma*. Ali opet, ovaj *dogmatski blok* mi je jako drag. Uvijek mi je bilo intrigantno razmišljati o tome kako se od mišljenja/smatranja (naime, riječ *dogma* se etimološki vezuje uz grčki glagol *δοκέω*: priviđati se, misliti, birati najbolje) došlo do čvrste odluke i sigurne istine – dogme u današnjem smislu riječi. Zar mišljenje ne uključuje i određeni stupanj nesigurnosti? Zar *priviđati se* ne sadrži i ono skriveno *Ne znam*? Uvjeren sam da sadrži. Ali, bilo bi pogrešno tu stati. Polovične misli dovode do zabune, a polovične rečenice do nerazumijevanja. Čini mi se da se ono kognitivno stanje koje stoji iza riječi *dogma* može sažeti u rečenicu: *Ne znam i reci mi!* Tako ono ujedinjuje element ljudske neminovne nesigurnosti, ali i čežnje za spoznajom. A čežnja se veže samo uz znanje koje se smatra vrijednim i bitnim i, u ovom slučaju, spasonosnim.

Tamo gdje prestaje ljudsko znanje ne počinje *neznanje* nego *želja za znanjem*, a tamo gdje provjera nije dovoljna možemo se osloniti samo na povjerenje. Zato dogma nije okov ljudske misli nego odgovor na njegovo traženje. Što će dogma onima koji ništa ne pitaju? U govoru o nužnosti dogme oslikavaju se i naša temeljna teološka polazišta – ako bismo utvrdili da dogma samo zaglušuje čovjekova traženja Boga, implicitno bismo rekli kako je taj Bog šutljiv, nepomičan, i kako njegov odnos s čovjekom ovisi samo o tome koliko će taj čovjek uspjeti zaviriti iz platna Njegove skrivene transcendencije. Moj Bog nije takav. Vjerujem da mi govori. Možda ne baš uvijek onako kako bih ja htio, ali ima on svoj način. Vidi on, i nije mu svejedno. I drago mi je što je tako. Katolička dogmatika pokušaj je intenzivne usmjerenosti na božansko, to je disciplina slušanja. Nema većeg promašaja od onoga pod kojeg su upravo *dogmatičari* osobito podložni potpasti. Taj promašaj se događa ako pomisle da je već sve riješeno, odgovoreno i napisano. Upravo takav stav stvara onaj prizvuk za koji sam na početku rekao da mi smeta. Tijelo pravog dogmatičara napeto je u želji da osjeti, osluhne, spozna i sazna. Duh pravog dogmatičara ne priželjkuje ništa snažnije od dijaloga i propitivanja. Stav pravog dogmatičara je tražiti, ali i ne zaboraviti. Zbog svega toga dogmatici je važna Objava, istine formulirane kroz dug proces slušanja, ali joj je iznimno važan i način na koji danas može njima pristupiti. Moj prijatelj odlično čita latinski, ali ne razumije riječi; čini to iz rasonode, impresioniran je zvukom. Često se čini da naša dogmatska promišljanja nisu ništa drugo doli impresija zvukom starih rečenica napisanih na latinskom. Krivo je to, jer mi ne trebamo recitatore nego interpretatore, mi trebamo Boga, a ne sjećanje na Boga! A tu leži zadatak dogmatike! Nije to lak posao. Ima on svojih i uspona, i padova, i slijepih ulica, i krivih staza. Ali ne treba odustajati jer i onda kada nam je hladno možda to *ruah* snažno struji oko nas. A ako *ne znamo*, nema ništa hrabrije nego reći: *Ne znam i reci mi!*

Ovaj dogmatski blok napravljen je u suradnji s prof. dr. sc. Ivanom Karličem, pročelnikom Katedre za dogmatsku teologiju Katoličkog bogoslovnog fakulteta. Kada smo razgovarali, pokušao sam izreći nešto od ovoga ranije iznesenog kako bih opisao svoju viziju dogmatskog bloka u časopisu. I vjerujem da smo se brzo razumjeli. U uredništvo sam zaprimio cijeli niz vrsnih radova i bio sam sretan zbog broja *nedogmatičnih* dogmatičara, mladih, smjelih i spretnih. Nije mi bilo lako odlučiti se, a izbor (uvijek arbitraran) ovaj put je pao na četiri tematski različita rada. Prvi od njih se pita što je bilo s Isusovim čovječtvom nakon preminuća; drugi na lijep i inovativan način teologizira o patnji, bolesti i smrti; treći je vješta sinteza starozavjetne i novozavjetne poruke izgrađena na pojmovima stvaranja, očinstva, saveza i prisutnosti dok je četvrti prikaz kristologije jednog nekonvencionalnog sveca iz 12. stoljeća – svetog Franje. Iskreno se nadam da ovaj blok neće *blokirati*, nego da će upravo učiniti upravo suprotno – pobuditi *želju za i vjeru* u istinsko dogmatsko promišljanje.

STIPE ODAK